

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ
(*NINET ΤΗΣ ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ*) ΣΤΟ ‘ΔΙΚΤΥΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ’, Απρίλιος 2009.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΈΡΓΟΥ
(ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ) ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛ. ΈΤΟΣ 2008-09**

Διδάσκουσα - μαθητές

Καθηγήτρια:

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη
Φιλολόγος Πειραματικού Γυμνασίου Ηρακλείου,
Δρ Νέας Ελληνικής Φιλολογίας

Σχολείο:

Πειραματικό Γυμνάσιο Ηρακλείου

Τάξη:

Α΄ Γυμνασίου –**Τμήματα: Α3 = 23 μαθητές/τριες και Α4 = 24 μαθητές/τριες**

Λογοτεχνικό κείμενο

Είδος: Μυθιστόρημα

Συγγραφέας: Ζωρζ Σαρή

Τίτλος μυθ/τος: *Νινέτ*

Στοιχεία έκδοσης: 1^η έκδοση Αθήνα, Φεβρουάριος 1993, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.

Στόχοι διδασκαλίας του μυθιστορήματος

Στρατηγικός στόχος:

Να αγαπήσουν και να εκτιμήσουν οι μαθητές τη λογοτεχνία, να μυηθούν στην ‘ανακάλυψη’ και απόλαυσή της, να γίνουν ‘φιλιαναγνώστες’ της.

Ειδικότεροι Στόχοι:

1. Να εξερευνήσουν οι μαθητές και να απολαύσουν τη **λογοτεχνικότητα** του μυθιστορήματος (νοήματα σε συνάρτηση με αφηγηματικούς τρόπους-εκφραστικά μέσα).
2. Να αναδειχθούν και να συζητηθούν προβληματισμοί και νοηματικές προεκτάσεις του μυθιστορήματος (ψυχολογική παράμετρος νεανικής ηλικίας, σχέση Ιστορίας/ιστορίας ηρώων, κ.ά.). Κατά προέκταση να αναδειχθεί ο πλούτος των προβληματισμών που η λογοτεχνία μάς γεννά.
3. Να γίνει το μυθιστόρημα αυτό αφορμή για γνωριμία των μαθητών με τη λογοτεχνία της Ζ. Σαρή και περαιτέρω μελέτη των έργων της.
4. Να προχωρήσουν, στη συνέχεια, οι μαθητές στην ανάλυση του αποσπάσματος «Νινέτ» του σχολικού βιβλίου (*Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*, εκδόσεις ΟΕΔΒ, 2006, σελ.45-48), έχοντας πρώτα κατακτήσει μια συνολική εικόνα του μυθιστορήματος, **ώστε να αξιοποιήσουν στη διδασκαλία του «μέρους» (αποσπάσματος) τον ερμηνευτικό-αισθητικό πλούτο από το «όλο» (μυθιστόρημα), ασκώντας την αυτενέργεια και την κρίση τους.**

Διδακτική Μέθοδος:

Μέθοδος ενεργού συμμετοχής, εξερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση.

Συστηματική οργάνωση ρόλου διδάσκουσας ως συντονίστριας και συνοδοιπόρου στην ανακαλυπτική μάθηση.

Διδακτικές πρακτικές και τεχνικές:

Α) Προεργασία στο σπίτι, πριν την ερμηνευτική επεξεργασία στην τάξη:

- Ανάθεση ανάγνωσης/πρώτης γνωριμίας των μαθητών, στο σπίτι, με το μυθιστόρημα *Νινέτ* έγινε στην αρχή του σχολικού έτους, το Σεπτέμβριο, με αφορμή τη «Γνωριμία με το βιβλίο των *Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*» (συνολική παρουσίαση στην τάξη δομής/περιεχομένων βιβλίου). Ζητήθηκε σύνταξη νοηματικής περίληψης του μυθιστορήματος. Βιογραφικά στοιχεία για τη συγγραφέα (δόθηκαν πηγές και έτοιμο φωτοτυπημένο υλικό).
- Β) Κύριες εκπαιδευτικές τεχνικές κατά την ανάλυση του μυθ/τος στην τάξη**
- Δραματοποιημένη ανάγνωση χαρακτηριστικών αποσπασμάτων από μαθητές (ρόλοι-πρόσωπα υπόθεσης και αφηγητής) για λειτουργική/ερμηνευτική αξιοποίησή τους.
 - Κατευθυνόμενος διάλογος (Ερωτήσεις-απαντήσεις)
 - συζήτηση
 - εργασίες σε ομάδες στην τάξη (ανακάλυψη-σχολιασμός στοιχείων)
 - εισηγήσεις/παρουσιάσεις μαθητών (μετά από ομαδικές ή ατομικές εργασίες, όπως ψηφιακή σύνθεση μυθ/τος (σε PowerPoint), βιογραφικού συγγραφέως (σε PowerPoint), γραπτές ατομικές εργασίες).

Η λογική οργάνωση της διδακτικής

Η διδακτική του μυθ/τος στην τάξη οργανώθηκε λογικά με βάση δυο παράλληλους άξονες:

α) τη «συνεξέταση» μορφής-περιεχομένου, ειδικότερα, την ανάδειξη των νοημάτων μέσα από την προσέγγιση της γραφής (αφηγηματικές τεχνικές και εκφραστικά μέσα που «συνθέτουν» τα νοήματα). Έτσι αναδεικνύεται η λογοτεχνικότητα (επιδιωκόμενος διδακτικός στόχος) και αποφεύγεται η κουραστική/πληκτική για μαθητές Α΄ Γυμνασίου παράθεση θεωρητικών στοιχείων λογοτεχνικής ανάλυσης (π.χ. περί αφηγηματικών τεχνικών). Το κείμενο γίνεται «πεδίο ανακάλυψης» –η ορολογία έπεται/συνεπικουρεί όπου είναι αναγκαία.

β) την αξιοποίηση της αφηγηματικής δομής του μυθιστορήματος (εξέλιξη υπόθεσης σε τόπο-χρόνο). Η δομή του μυθιστορήματος [I. Οδησός (κεφ.1-12). II. Αθήνα (κεφ.1-15). III. Παρίσι (κεφ.1-10). IV. Σαιν Λουί (κεφ.1-12). V. Αθήνα (κεφ.1-4)] προσφέρεται για εξελικτική ερμηνευτική προσέγγισή του, κατάλληλη για μαθητές Α΄ Γυμνασίου, καθώς παρέχει ένα ασφαλές γνωστικό υπόβαθρο και άξονα ανάλυσης.

Πορεία διδασκαλίας (συνοπτική)

Η διδασκαλία του μυθιστορήματος στην τάξη ξεκίνησε με εισαγωγική διδακτική ώρα, κατά την οποία έγινε συνοπτική παρουσίαση της συγγραφέως και των έργων της και πρώτη προσέγγιση του μυθιστορήματος *Νινέτ* (εντυπώσεις από προσωπική μελέτη, συνοπτική παρουσίαση με βάση περιλήψεις που είχαν ετοιμάσει οι μαθητές, γενικότερα στοιχεία-σχόλια).

Στις επόμενες διδακτικές ώρες, η αφηγηματική (χρονική) ακολουθία του μυθιστορήματος αξιοποιήθηκε διδακτικά για σταδιακή-εξελικτική σύνθεση διαγράμματος «χρόνου-τόπου-προσώπων-γεγονότων»¹. Παράλληλα προχωρούσαμε στην ερμηνευτική επεξεργασία (εμβάθυνση σε ψυχογραφία προσώπων, σχέσεις Ιστορίας-ιστορίας ηρώων, διαπιστώσεις για βαρύτητα οικογενειακών σχέσεων κ.ά.) μέσα από αξιοποίηση εκφραστικών μέσων και αφηγηματικών τεχνικών. Αναδείχθηκε

¹ Δόθηκε από τη διδάσκουσα φωτοτυπημένο διάγραμμα ολόκληρου του μυθ/τος, μετά την αρχική επεξεργασία από τους μαθητές με εργασίες στην τάξη ή στο σπίτι.

μέσα από την ανάλυση του λόγου της ηρωίδας, κυρίως, ο τρόπος άρθρωσης του ελεύθερου πλάγιου λόγου (ετεροδιηγητικός – τριτοπρόσωπος - παντογνώστης αφηγητής με εστίαση στενή στην ηρωίδα που μιλά, με δείκτες προφορικότητας, όπως λεξιλόγιο που απηχεί τη μικρή σε ηλικία ηρωίδα, κ.λ.π.) καθώς και η χρησιμότητά του (ανάδειξη συναισθημάτων, ψυχογραφίας ηρωίδας, ζωντάνια/αμεσότητα, κ.λ.π.). Αναδείχθηκαν επίσης τα εκφραστικά μέσα ως χαρακτηριστικά «έκφρασης» και «άποψης» των ηρώων και του αφηγητή για τον «κόσμο», σχολιάστηκε η ιδιαιτερότητα της γλώσσας και του ύφους.

Η ανάλυση ολοκληρώθηκε με σύντομη ανασύνθεση και με την προοπτική να αξιοποιηθεί (όπως και έγινε) για τη διδασκαλία του αποσπάσματος του σχολικού βιβλίου, όπου στο τέλος «μέρος» και «όλο» ανασυντέθηκαν μέσα από νοηματικές προεκτάσεις και παρουσιάσεις ψηφιακών και γραπτών εργασιών των μαθητών.

- Παράλληλα προς την ερμηνευτική επεξεργασία του μυθιστορήματος *Νινέτ* στην τάξη, όσοι μαθητές ήθελαν ετοιμάζαν εργασία και για άλλα μυθιστορήματα της συγγραφέως, μερικά από τα οποία παρουσίασαν στο τέλος της ανάλυσης του αποσπάσματος του σχολικού βιβλίου ως προέκταση στο έργο της συγγραφέως.

Η διδασκαλία του μυθιστορήματος ως μέρος διαθεματικού project στην Α΄ Γυμνασίου με θέμα «Γνωριμία με τη συγγραφέα Ζωρζ Σαρή».

Με αφορμή το απόσπασμα με τίτλο «*Νινέτ*» από το ομότιτλο μυθιστόρημα σταδιακά εκπονήθηκε το project αυτό που περιελάμβανε:

A) Ερμηνευτική επεξεργασία στην τάξη του μυθιστορήματος *Νινέτ* – εργασίες γραπτές, ψηφιακές, εικαστικές.

B) Ανάγνωση και γραπτή εργασία (περίληψη, νοήματα) σε άλλα μυθιστορήματα της συγγραφέως και παρουσίασή τους στην τάξη.

Γ) Τηλε-συνέντευξη με τη συγγραφέα Ζωρζ Σαρή μέσω διαδικτυακού προγράμματος H/Y, η οποία πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα H/Y του σχολείου, όπου υπάρχει δυνατότητα για σύνδεση με Internet, στις 9/3/2009. Για την πραγματοποίηση της τηλε-συνέντευξης συνεργαστήκαμε και λειτουργήσαμε το πρόγραμμα διαδικτυακής επικοινωνίας μέσω H/Y, για το οποίο απαιτούνται δυο χρήστες, η υποφαινόμενη (από το σχολείο, προκειμένου να είμαι κοντά στους μαθητές μου και για την αποτίμηση της τηλε-συνέντευξης και για τις παρουσιάσεις εργασιών τους που ακολούθησαν) και ο καθηγητής πληροφορικής Γ. Χαλκιαδάκης (από το σπίτι της συγγραφέως στην Αθήνα). Για την οργάνωση της τηλε-συνέντευξης είχα επισκεφτεί τη συγγραφέα δυο φορές στην Αθήνα, σε εξωδιδασκτικό χρόνο, και είχα κάνει ήδη από το σπίτι της «σύνδεση» για λόγους δοκιμής με μαθητές μου στο Ηράκλειο. Επίσης συνεργάστηκα με μαθητές σε δοκιμαστικές συνδέσεις από τα σπίτια μας, γεγονός που βοήθησε όχι μόνο σε διάγνωση και επίλυση πρακτικών προβλημάτων μιας τέτοιας «πειραματικής» χρήσης του προγράμματος για «τηλε-συνέντευξη», αλλά και σε βελτίωση της απόδοσης των μαθητών από φιλοτιμία και γενικότερη πρόδοό τους στο μάθημα της λογοτεχνίας, καθώς και σε προσέγγιση οικογενειών-σχολείου.

Συμπεράσματα από την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του μυθιστορήματος

Η διδασκαλία ολόκληρου του μυθιστορήματος στην αρχή μάλιστα του σχολικού έτους υπήρξε ο καταλύτης για την πορεία του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στα τμήματα Α3 και Α4, κατά το σχολ. έτος 2008-09:

- Οι μαθητές εκφράζουν ένθερμα πως η στάση τους απέναντι στη λογοτεχνία άλλαξε δραστικά: την αγάπησαν άλλοι για πρώτη φορά και ορισμένοι περισσότερο από πριν, πήραν αφορμή για μελέτη και άλλων έργων της συγγραφέως αλλά και

για άλλα λογοτεχνικά έργα άλλων συγγραφέων. Μιλούν με ενθουσιασμό και ενδιαφέρον για τη λογοτεχνία. Το «μάθημα» των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας γίνεται έκτοτε με ζωντάνια, άμιλλα στην επεξεργασία-ανάλυση στην τάξη.

- Οι μαθητές αξιοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν από την ανάλυση του μυθιστορήματος (επισήμανση και αξιοποίηση εκφραστικών μέσων και αφηγηματικών τεχνικών για εντοπισμό και εμβάθυνση σε νοήματα) στα επόμενα «μαθήματα» (πεζά και ποιητικά κείμενα), αυτενεργούν και έχουν βελτιώσει την αισθητική και την κρίση τους.
- Στην προέκταση της ανάλυσης του μυθιστορήματος ενδιαφέρθηκαν για επικοινωνία με την ίδια τη συγγραφέα και έτσι φθάσαμε ως την τηλε-συνέντευξη, εφόσον η συγγραφέας δεν μπορούσε να ταξιδέψει στο Ηράκλειο, παρά την επιθυμία της, ούτε ήταν δυνατό να την επισκεφτούν στο σπίτι της στην Αθήνα όλοι οι μαθητές. Οι ίδιοι οι μαθητές διατύπωσαν γραπτώς ερωτήσεις, μια συντακτική επιτροπή τις συγκέντρωσε και τις επεξεργάστηκε (ομαδική εργασία σε εξωσχολικό χρόνο) και η τελική οργάνωση-σειρά έγινε με την εποπτεία-συντονισμό της διδάσκουσας. Κατά την τηλε-συνέντευξη, οι ίδιοι οι μαθητές έθεσαν τις ερωτήσεις στη συγγραφέα. Έτσι, το project εξελίχθηκε προοδευτικά με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών και η καθηγήτρια είχε το ρόλο του συντονιστή και συνοδοιπόρου-εμπνευστή στην πορεία μάθησης και εξέλιξης του project.
- Οι σχέσεις μαθητών και καθηγήτριας έγιναν πιο ουσιαστικές και «συνεργατικές» μέσα από την ανάλυση του μυθιστορήματος και τις σχετικές δραστηριότητες. Η επεξεργασία του μυθιστορήματος στην τάξη «σφράγισε» τις σχέσεις μαθητών-μαθήματος-καθηγήτριας.
- Ως εμπειρία διδακτική ήταν πολύτιμη για τους λόγους που προαναφέρθηκαν. Η διδασκαλία ολόκληρου λογοτεχνικού έργου (πεζού ή ποιητικής συλλογής) θεωρείται από τη διδάσκουσα κέρδος χρόνου και ποιότητας για το «μάθημα» της Λογοτεχνίας – συνοπτικά, διδακτική πρακτική που αξίζει να εφαρμόζεται.

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη
Φιλολόγος